

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Мабуть, немає нічого більш поширеного у вітчизняному публічному просторі, ніж розмови про політику. Однак серед них майже не чути є дискурс, який би вписувався в інтелектуальні та інституційні рамки політичної філософії, як її розуміють у сучасному світі.

Очевидна недостатня представленість політичної філософії в освітньому та загально-носуспільному житті України, її неінституційованість, зокрема відсутність кафедр і навчальних програм, даються взнаки у низькій політичній культурі громадян, створюють чи не безмежні можливості для маніпулювання масовою свідомістю та вимикання критичного мислення, чому мала б запобігати філософія, котра, як відомо, «починається із сумніву».

У другій половині ХХ столітті схожу, хоча й не тотожну, ситуацію переживали німецька, французька та англо-американська інтелектуальні традиції, що дало підстави говорити спочатку про «смерть» політичної філософії (Л. Штраус, П. Ласлет, І. Берлін та ін.), а потім — про її «відродження», яке відбувалося, з одного боку, під впливом трансформаційних процесів у західних суспільствах, а з іншого — завдяки знаковим постатям, текстам та ідеям 1960–1980-х років.

Саме про це йшлося на засіданні міжвідділового семінару Інституту філософії імені Г.С. Сковороди «Політична філософія: теорія, історія та головні проблеми», яке відбулося 1 березня 2019 року. Результати цього першого та наступних трьох засідань були покладені в основу тематичного блоку третього числа «Філософської думки».

Проведенням згаданого наукового заходу Інститут започатковує проєкт з академічного утвердження та активізації розвитку політичної філософії в Україні, що передбачає подальшу актуалізацію систематичних досліджень, а також спробу ввести політичну філософію до номенклатури філософських дисциплін, створити спеціалізовані періодичні видання, асоціації дослідників тощо. Адже відсутність власної ніші для політичної філософії в інтелектуальному та публічному просторі спричиняється до множення псевдо-експертів різного гатунку, браку уявлень про кінцевий сенс численних «реформ» та відсутності дієвих програм, спрямованих на облаштування прийняттого для країни політичного життя.

На сторінках цього числа оприлюднено статті, присвячені й низці інших не менш актуальних завдань, що вписуються у проблемне поле сучасної політичної філософії, зокрема: відтворення архітектоніки екзистенційних аспектів комунікації, взаємовпливів комунікативної та соціальної нерівності спільнот в політичному дискурсі; ідеологічного, дискурсивного чи нормативного розуміння явища популізму та його загроз для ліберальної демократії.

Сподіваємося, що в майбутніх числах «Філософської думки» буде представлено візії ще ширшого спектру студій предметного та категоріального поля політичної філософії, висвітлено питання трансформації форм партійного політичного життя, класичних ідеологій, історичності політичного мислення, розуміння генеалогії головних концепцій політичної філософії, діахронійних політичних смислів та ідей, що продовжують впливати на наше сучасне життя, а також буде розглянуто перспективи політичної філософії у практичному вимірі.

Висловлюємо сподівання, що завдяки цим зусиллям процес становлення й інституційовання політичної філософії в Україні стане незворотним.